

6 1 91
a.carol

MARINES Y BOSCATGES

Joaquim Ruyra

Vocabulari confeccionat per
Alfred Carol

- Cargolins (12)
- atracar: treure l'embarcació a sec (80)
- rumbejar (170)
- arrumbar (226)
- derrota (227)
- gussi (14): petita embarcació de vela o d'esbarjo.
- ajéu:
- ruassa: mena de dofi
- duy (dull): forat que hi ha al fons d'una embarcació
- sàssula (sàssola): cullerot de fusta per treure l'aigua d'una embarcació
- **varar** (15): posar en el mar una embarcació
- fusa: acció de varar una nau fent-la lliscar damunt els pals enseuats.
- "Arreu, arreu les ones corrien, **rodolaven**, saltironajaven y tintinejaven... **S'engallaven**
- (16) "allí la mar **fulgurava** amb **llampagueigs** d'or y d'argent viu, y semblava desferse en devasalls de vidre volador;"
- **seques**: en el mar, baix de roca o de sorra a molt poca fondària
- ciaven (17)(ciar): remar endarrera
- **esparagol**: cala petita
- sapes:
- (18) l'aygua era puríssima y estava **empapada d'una claror verdosa**, que permetia distingir fins els més petits brins de l'herba negrenca, qu'encatifava el sòl marí.
- boves: bogues
- jodrioles (19):
- tórts:
- vaques serranes
- sohiços (21)
- "la color blanquinosa, que pren l'aygua morta de les ensinades, s'anava dilatant mar en fòra comun un tel invasor; y en aquell **tel** lliç y **enxarolat** s'emmirallaven serenament les **penyes**,..."
- (22) "La barca **lliscava** per la llisor oliosa del mar, com un tall de sabó mullat llisca per sobre un vidre."
- (24) "L'horitzó's torna **morat**; les **calitges** hi van ascendint lentament y'l mar llis com un cristall, hi destaca lluminós, banyat d'una fina color d'or pàl.lit, sols comparable a la de la lluna quan se'n va a la posta.
- fluixa (25): "ligne"
- grumeig(27): allò que es tira per atreure els peixos.
- (28) "Pel **llustrejar** esborradiç, quasi imperceptible de les ones, que al **estufarse** reflexaven la celistia.... el grumeig hi fulgurà blanquinosa, formant una **boyreta** fosfòrica, que s'anava **esparpellant** y esmortuhint en sa devallada a l'abisme."
- nyinya (29)
- (30) "Res tan melangiós com un crepúscul de lluna sobre'l mar... Llurs veles se destacaven sobre la **rohentor** del cel negres y punxagudes com..."
- (31) La lluna... d'una vermellor semblant a la de l'aràm sense polir, se pinta sobre un fons **cedrós** y sense transparències...

Després **s'alluhentà** poch a poch y son **besllum s'acarrerà** per la mar, vermellejant sobre'l llom de les ones."

- garbitanes (35): nansa petita

- nances : nansa

- xacutant:

(37) "Tot se vey a través de la **bravada** que s'exhalava de la terra, una **fumarel-la** comparable a la ombreta bellugosa que produeix un vidre passat ràpidament per un raig de claror."

- esparcines (38): corda gruixuda per amarrar embarcacions.

- dujades

"No vey més que'l **bombolleig** de foch que produhia'l sol al arruixarse sobre'l mar."

- tomanyins (45): cap d'asa (peix)

- volivardes:

(50) "la **ressaga ronxadora**"

(51) "tal volts un estel, que guayta com un ull animat per entre **l'encortinada** de **calitxes** de l'horitzó; tal volta una pluja de **bòlits**..."

- samals (52)

- es veien blanquejar les veles esbandides de celistia, allà, en mitj de les ombres, o dilatar llurs taques negrenques damunt de la riuada **fulgurant** del clar de lluna.

- la quitxalla [...] nedant [...] amb l'esquena espurnejada de **ruixims pipellejants** y les cames a flor d'escuma.

- els pescadors anaven desdujant la xarxa, que's podia prendre pel ble gruixudíssim d'una cabellera arreballada del cap d'un gegant marí, sembrada de joiells resplendents.

(53) a la vora del mar, a la llum **blanquinosa** d'una nit d'estiu suau y temprada com l'halè d'un infant, causa un efecte com magich,...

- la vestidura brillant, d'or, argent y púrpura dels peixos, ¿què no'ns obliga a sospitar de les belleses dels llochs amagats que habiten?

(61) Encara l'alba no havia ensenyat sa **escata lluhenta** en l'horitzó;

- les veles dels llaguts apareixien mitj esborrades y boyroses, així com s'ovira la lluna en un cel assoleyat.

- La mar [...] tenia un color lletós y semblava dotada d'una densitat aixaporosa. Quan algún llagut donava fusa, al lliscarhi per damunt, hi obria un **sólch brú y oliós**, que lluhia darrera la popa...

(62) El dia badaba poch a poquet sa parpella. Un fil lluminós, d'un ros de mel, s'havía estès en el mar sota mateix de la calitja negrenca, que murava l'horitzó.

- De sobte, lluny, entre la boyra, com a **xarabotades** d'un metall fos, **enlluhernador**, reventaren les flamarades del sol, y lentament son disch gegantí, vermell y com oscilant s'alçà damunt de la **llampanta** mar.

- orla (67)

- En la mar negrenca, de color de llécol mullat,...

- afofolant (72)

- les **fumoses calimes s'esbullaven** de per sobre. [...] Un rajolí de sol va creuar l'espai ombrivol, cayent sobre les aygües llunyanes, que **s'allumaren** ab una flameta d'or.

(102) ... y van apareixent les Senyorettes del Mar, muntades, unes, sobre vermells llagostins y altres al damunt de cranchs grossos, vells, revestits de molça marina.

(113) els vapors atmosfèrichs cambien son color de porpra pel de lilà, y'l de lilà per una grisor moradencia, y la llum foragitada dels baixos salta als de més amunt, y encara fulgura...

(115) L'astre no triga pas a desempellegarse dels vels que l'ofusquen, y s'alça amb valentia, asserenantse, aclarintse, vessant a dolls per l'aygua ses resplendors blanques d'estel.

- d'un amor varitable, no estraftet per les convencions socials, gran, tendre, inacabable, sense la prosa i les desil.lusions del matrimoni, sense les cremors y'ls remordiments de les unions il-legítimes,.... Res de torpeses de la carn; un amor com el que senten els poetes per la bellesa,....

(116) El brodat es viu palpitant; **angileja, pipelleja**, saltirona. Es un teixit que's fa y desfà continuament sota una pluja de llum argentada y fina. Y aquesta llum argentada y fina traspua sens dubte a través del gran tou d'aygua, endins, endins, **epargintse** feblement per les fondaries may ovirades. [...] contemplar ab ella'ls paisatges submarins, sos **rocatams** ferestechs, ses boscuriós seculars, sos prats de flors estranyes,....

(117) la nit serena l'onatge peresós...

(120) Les dues agulles que t'aguanten (el barret) al cap son dues banyes de llobregàn. M'ho havien explicat y no ho sabia veure, ni tenintha davant dels ulls. Ay! si t'hagués besada... ja no'm desclavava dels teus llabis! Me volies al mar pera bèuret la meva sang y per entregar el meu cos escolat als corrents y llimarols (?),...

(142) Arrestellats a lo llarch de la mar ombradissa, van apareixent grisenchs y calimosos els penyals de la costa, com una llarga professo de fantàstiques verges cobertes ab vels de nuviatge.

- cretues (143)

- bisos

- orades

- carnosos

(144) desferres escupides per la **ressaga**

- les ones se **boteixen** ab suavitat y amunt y avall del **vessant** de la platja se freguen y refreguen peressosament en la sorra, deixantla llisa con una planxa de coure brunyida.

- xalar

- la cala solitaria amagada entremitj de **penyes clapejades de sol** y d'ombres moradenques.

(145) entra a l'ensenada la carretera de flames que'l sol estén per la mar. [...] L'aygua llu com el llom d'un peix **escatós** t daurat. La escuma's plateja y **esquitxa espurnes** de foch en esflorar-se en les roques y'l sorral.

- Tot just l'aygua li cobreix el cos, el seu cos molçudet, que, mal abrigat, quasi nu, se manifesta com a través d'un cristall pur y verdós.

(146) les nines grosses y negres de sos ulls verament escampen claror per sota'l vano de seda ab que les ombregen les pestanyes.

- fustus (147)

- queixos

- recalcat (152)

- enfilarse per **arbres y antenes** (161)

- l'orla de bavor

- (161) **volou**, obra que s'aixeca en forma de caixa davant de l'arbre de mitjana.

- fogons ablamats

- **lluherna** (166)

- **coy**

(169) El mar era d'un blau igual y hermosissim, que contrastava simpàticament ab el ros daurat dels **arenys** y del **roquer**

- que bé **vaju** (171)

(172) Tot era blau... el veritable país blau, purissim, immaculat.

- la brisa bronzia en l'**aparell** (173)

- llapeusen els **llambrochs** (175)

- vedruna (177)

- coquesa (178), *cuinera*?

- la canya timonera (180)

- botafió... es cenals... bitó... bitxoch (185)

(189) un remat de dufins [...] Algunes vegades s'alzinaven més de mitj cos sobre la mar, drets, encirats; [...] capbuçantse sense quasi aixecar **ruixims**; y a voltes **debategaven**, fent espantosos **refolls**

(191) Una gran mola de sardina guspirejava a flor d'aygua... Formava una mena de seca escatosa y vivent, que brollava de les ones bellugadissa, aixecant esquitxos de plata ràpits y espessos... Així seguí marxant igual que una agulla que cusís la mar a grosses embastes, ara reapareixent resplendent com una boyreta lluminosa, ara fosca com un ruixim ubach

- ens anavem atançant a la costa, que creixia per moments, esbadellantse en escanyalls,... Els penyals avençats...

- xarimaxarama (193)

(194) Els borms, com grosses flors de cretall arrencades d'un arbre meravellós, badaven llurs corol·les gelatinoses, flotant entre dues aygües, quasi surant sobre l'olirosa planura. N'hi havia tot un jardí. Teníen tons de glaç més o menys desllustrat, y a l'ombra de la barca's revestien d'encantadores fosforescencies. ¿Estavem sobre un regne de fades y allò eren **salamons**, que s'encendrien pera algún fantàstich ball submarí?...

